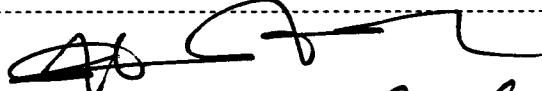

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

Kemal Çeltek
Antalya Milletvekili

Mustafa Hilmi DULGER
Kilis Milletvekili

MUSTAFA ARSLAN
Tokat Mu.
Mustafa

Ali Özkaya
Afyonkarahisar Mu.
Özkaya

Orhan KIRCALI
Samsun Mu.
Orhan

İbrahim Şenel
Kastamonu Mu.
İbrahim

Salih ÇORA
Trabzon Milletvekili
Salih

Atay USLU
Antalya Milletvekili
Atay

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe	
Esas Komisyon	İçişleri	
Tarih :	22 Ocak 2020	Esas No: 2/2555

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LIĞI
22 Ocak 2020
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
22 Ocak 2020
No: 605026
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

F. ALPAY ÖZALP
İzmir M.V.

Ramazan Çay
Kırıkkale M.V.

Mustafa Demir
İstanbul Milletvekili

Tahir Akyürek
Konya M.V.

İsmail Beker
Manisa M.V.

Sami SAKIR
KOCAELİ M.V.

Arife Polat Düzen
Ankara Milletvekili

Ceyda Çetin Erenler
Kütahya Milletvekili

Arife

Ceyda

Şiğdem Koncağıl
Tekirdağ M.V.

Dr. Fatma Betül SAYAN KAYA
İst. M.V.

Şiğdem

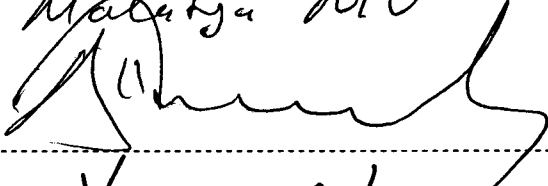
Fatma

Orhan Yeğin

Ankara Milletvekili

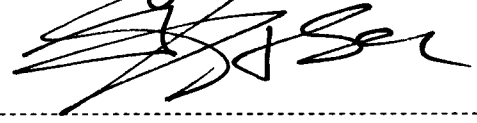
Rumya Kodur
İstanbul Milletvekili

Bülent Diferker
Malatya MV

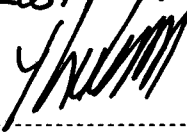

Mustafa KASE

Antalya MV.

Yavuz Subası
Balıkesir MV

İbrahim YURDUKUSEVEN

Eğirdir MV.

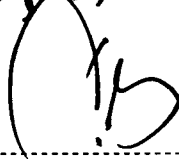
Sabahat Özgüray Gelik
HATAY MV.

Semih EKİNCİ
Sivas Milletvekili

İsmail Tamer
Konya MV

Selman ÖZBOYACI

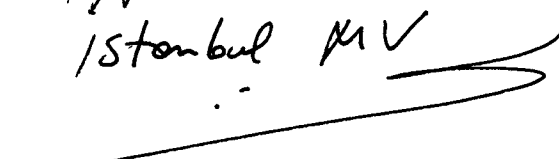
Konya MV

A. M. M.
Emullah İSLER
Ankara MV.

B. M. M.
Bayram Özcelik
Burdur MV.

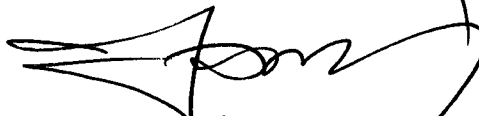
İffet Polat
İstanbul MV

Asuman ERDOĞAN
Ankara Milletvekili

Abdullah Doğa
Atlı M.

ŞİRİN ÜNAL
İST. M.V.
Şünağ

Cemil YAMAN
Kocaeli M.

MEHMET SAİT KIRAZOĞLU
GAZİANTEP MÜ
M. Kemal

İsmail Şahin
Gaziantep M.

Bekir Kuvvet ERİM
Aydın M.V.

Ali Cumhur TAŞKIN
Mersin M.V.

YAVUZ ERBUN
Niğde M.V.

İbrahim AYDIN
Antalya M.V.

FERİT KAYA
İSTANBUL

Hz. Ahmet Zeynel
Konya M.
A. Zeynel

Jena Nur Getik
Antalya M.V.

Vildan Yılmaz GÖZÜ

Bursa MY

Osman Öney

Sürt m.v.

Rizvan BARKAN

SİĞIRCI m.v.

PAULZEMUTLU

AYDINLI

Bahçeşehir MY

MADAN

Jülide İskenderoğlu

Çankaya M.v.

Jülide

Fehiye YAĞCI

Bilecik Milletvekili

Halil Şenocak

~~Konya MY~~

Mustafa ÇARMAÇI

Bahçeşehir Milletvekili

Mücahit DURMUSOĞLU

Osmaniye Milletvekili

Zülfikar DEĞİRLİOĞLU

Bilecik MY

İsmail Çenes

Uşak m.v.

Ahmet ZEHİRCİ

Aydın MY

GENEL GEREKÇE

Kolluk teŖkilatlarının koruma, yardım ve hizmet boyutlu stratejileri uygulamaya yönelik kendisini geliŖtirmesi demokratik toplumlar için bir gerekliliktir. Güvenlik hizmetleri, hizmet ihtiyacı duyan vatandaşların beklentileri yönünde Ŗkillenmektedir. Ülkemizde halkın ihtiyaç duyduğu güvenlik hizmetleri kapsamında halka yakın, halkın problemlerini sahada çözecek yapıların etkinleŖtirilmesi gerekmektedir.

Kökleri Osmanlıya dayanan ve tarih içinde çarŖı ve mahalle bekçiliği, kolluk ve polis yardımcısı rollerini taŖımıŖ olan bekçilik kurumu ilk defa Ŗehir ve köylerde bekçilerin bulunmasını zorunlu hale getiren “ÇarŖı ve Mahalle Bekçileri Hakkında Kanun-ı Muvakkat” ile düzenlenmiŖtir. 14/7/1966 tarihli ve 772 sayılı ÇarŖı ve Mahalle Bekçileri Kanununun yürürlüğe girmesiyle yardımcı kolluk olarak varlığını devam ettirmiŖtir.

14/7/1966 tarihli ve 772 sayılı ÇarŖı ve Mahalle Bekçileri Kanunu deđiŖen mevzuat çerçevesinde güncelliğini yitirmiŖ, günün hukuki ve sosyal Ŗartlarını takipten çok uzak kalmıŖ ve ihtiyaçları karŖılamaz hale gelmiŖtir. Bu çerçevede, 5757 sayılı Emniyet TeŖkilatı Kanunu, Devlet Memurları Kanunu ve Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede DeđiŖiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Yardımcı Hizmetler Sınıfından, Emniyet Hizmetleri Sınıfına geçirilmiş olan çarŖı ve mahalle bekçilerinin ülkemiz güvenlik yapısı içinde mevcudiyetinin korunması amaçlanarak; Kanun Teklifimiz ile çarŖı ve mahalle bekçilerinin adli, önleyici, koruyucu görev ve yetkileri ile görevli oldukları mülki sınırlar içinde halkın istirahat, sağlık ve selametini sağlamaya yönelik görev ve yetkileri belirlenmektedir. Bu kapsamda ayrıca çarŖı ve mahalle bekçilerinin Emniyet ve Jandarma teŖkilatları bünyesinde genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olmak üzere istihdam edilen silahlı bir kolluk olarak düzenlenmesi ve sınav, atama ve çalıŖma Ŗartları ile hukuki statülerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile, Kanunun amacı düzenlenmektedir.

MADDE 2- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin genel kolluk kuvvetlerine yardımcı ve silahlı bir kolluk olduğu ve Emniyet ve Jandarma teşkilatlarında istihdam edilen çarşı ve mahalle bekçilerinin amirlerinin meslek hiyerarşileri içerisinde tespit edileceği düzenlenmektedir.

MADDE 3- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçisi olarak istihdam edileceklerde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlar ile İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenen özel şartların aranması ve çarşı ve mahalle bekçisi olarak istihdam edilmek için İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara göre yapılacak giriş sınavında başarılı olmak şartı aranması öngörülmektedir.

MADDE 4- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçisi giriş sınavlarında başarılı olan, görevini yapmaya engel olabilecek bir hastalık veya engeli bulunmadığı sağlık kurulu raporu ile tespit edilmiş olanların Emniyet veya Jandarma teşkilatlarına İçişleri Bakanının onayı ile aday memur olarak atanması, adaylık süresinin bir yıldan az iki yıldan fazla olamaması ve adaylık süresi içerisinde verilen temel ve hazırlayıcı eğitimlerde başarılı olanların asaleten atamalarının yapılması öngörülmektedir.

Madde ile ayrıca, adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin, aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların memuriyetle ilişkilerinin İçişleri Bakanının onayı ile kesilmesi öngörülmektedir.

MADDE 5- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin görevli olduğu mülki sınırlar içerisinde halkın istirahat, sağlık ve selametini sağlamaya ilişkin görevleri düzenlenmektedir.

MADDE 6- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin kamu düzenini ve kamu güvenliğini sağlama kapsamındaki önleyici ve koruyucu görevleri düzenlenmektedir.

MADDE 7- Bir suç veya kabahatin işlenmesini önlemek, suç işlendikten sonra kaçan faillerin yakalanmasını sağlamak, işlenen suç veya kabahatlerin faillerinin kimliklerini tespit etmek, hakkında yakalama emri ya da zorla getirme kararı verilmiş olan kişileri tespit etmek, kişilerin hayatı, vücut bütünlüğü veya malvarlığı bakımından ya da topluma yönelik mevcut veya muhtemel bir tehlikeyi önlemek amacıyla çarşı ve mahalle bekçilerinin kişileri ve araçları durdurması bir zorunluluktur.

Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin görev bölgelerinde ve çalışma saatleri içerisinde kişileri ve araçları durdurma ve kimlik sorma yetkisi düzenlenmektedir.

Durdurma yetkisinin kullanılabilmesi için, makul bir sebebin bulunmasının gerektiği ve süreklilik arz edecek, fiili durum ve keyfilik oluşturacak şekilde durdurma işleminin yapılamayacağı hüküm altına alınmaktadır.

Çarşı ve mahalle bekçilerinin, görevlerini yerine getirirken, kendisinin bekçi olduğunu belirleyen belgeyi gösterdikten sonra kişilere, kimliğine ve durdurma sebebine ilişkin sorular sorabilmesi ve durdurduğu kişiden kimliğini veya bulundurulması gerekli diğer belgelerin ibraz edilmesini isteyebilmesi öngörülmektedir. Çarşı ve mahalle bekçilerinin kişilerin kimliğini görmek istemesi karşısında, herkes nüfus cüzdanı, pasaport veya diğer resmi bir belgeyi göstererek veya başka bir suretle kimliğini ispat etmek zorundadır. Çarşı ve mahalle bekçilerinin, kimliğini

geçerli bir belge ile ispatlayamayanlara bu hususta gerekli kolaylığı göstermesi öngörülmektedir. Kişilerin kimliğini ispat etmesi halinde, kişilerden, başka belge göstermesi veya getirmesi istenemeyecektir. Ayrıca kimliği belirlenemeyen kişi tutularak durumdan derhal genel kolluk görevlilerinin haberdar edilmesi öngörülmektedir.

Makul sebebin varlığı, bu kişiyle kurulacak iletişim süresince kişiyi durdurmayı ve bekletmeyi gerektirir. Durdurma süresinin durdurmanın sebebine esas teşkil eden işlemin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan makul süreden fazla olamayacağı, durdurma sebebinin ortadan kalkması halinde kişilerin ve araçların ayrılmalarına izin verileceği hüküm altına alınmaktadır.

Çarşı ve mahalle bekçilerinin, durdurduğu kişi üzerinde veya aracında silah veya tehlike oluşturan diğer bir eşyanın bulunduğu hususunda yeterli şüphenin varlığı halinde, kendisine veya başkalarına zarar verilmesini önlemek amacıyla yönelik el ile dıştan kontrol dahil gerekli tedbirleri alabileceği düzenlenmektedir. Bu kapsamda, durdurulan kişi üzerinde, giysilerinden herhangi birisi çıkarılmaksızın, elle, yüzeysel olarak, yoklama biçiminde bir kontrol yapılabilir. Yoklama ve sıvazlama, durdurma sırasında, bekçinin kontrol amaçlı yapabileceği işlemlerdendir. Bu işlem, şüphenin kuvvetlendiği durumlarda yerine getirilecek bir tedbirdir. Yoklama, görevli bekçi tarafından el ile şüphelenilen kişinin üstünün, mahremiyetine ve elbisesinin detaylarına vakıf olunmayacak ve elbisesi çıkartılmayacak şekilde farklı noktalarına dokunulmak suretiyle kontrol edilmesini ve suç unsuru eşyaların bulunup bulunmadığının belirlenmesini ifade etmektedir. Sıvazlama ise yoklama işleminin, elin kişinin üstünden kaldırılmaksızın sürekli bir şekilde gezdirilmesi suretiyle yerine getirilmesidir. Ancak, bu amaçla kişinin üzerindeki elbisenin çıkarılması veya aracın, dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin açılması istenemeyecektir.

MADDE 8- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin kamu düzeni ve kamu güvenliğini sağlamak amacıyla ifa edeceği adli görev ve yetkileri düzenlenmektedir.

MADDE 9- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 16 ncı maddesi kapsamında zor ve silah kullanma yetkisini haiz olduğu düzenlenmektedir.

MADDE 10- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin mevzuatta genel kolluk kuvvetlerine tevdi edilen görevlerde genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olacakları düzenlenmektedir.

MADDE 11- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin kolluk hizmet ve görevleri dışında her ne suretle olursa olsun çalıştırılmayacağı düzenlenmektedir.

MADDE 12- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin haftalık çalışma süresi kırk saat olarak düzenlenmekte ve emniyet ve asayişin gerektirdiği durumlarda haftada bir gün istirahat verilmek kaydıyla bu sürenin artırılabilmesi öngörülmektedir.

Ayrıca çarşı ve mahalle bekçilerinin günlük çalışma saatlerinin esas olarak güneşin batışı saatinden doğuşu saatine kadar olan zaman dilimini kapsayacak şekilde düzenlenmesi, çarşı ve mahalle bekçilerinin güvenlik veya kamu düzeni ile görevi etkileyen zorunluluk halleri haricinde maddede belirtilen çalışma süresi ve saatleri dışında çalıştırılmayacağı ancak güvenlik veya kamu düzeni ile görevi etkileyen zorunluluk hallerinde İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelik kapsamında farklı çalışma süresi ve saati belirlenebileceği öngörülmektedir.

MADDE 13- Madde ile, çarşı ve mahalle bekçilerinin disiplin, ödüllendirme ve performans değerlendirme işlemlerinde istihdam edildikleri genel kolluk kuvvetine göre

Emniyet Hizmetleri Sınıfı ya da Jandarma Hizmetleri Sınıfı mensuplarına uygulanan hükümlerin uygulanacağı düzenlenmektedir.

MADDE 14- Madde ile, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin hususların İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikler ile düzenlenmesi öngörülmektedir.

MADDE 15- Madde ile, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinde yapılan değişiklik ile Jandarma Teşkilatında istihdam edilen çarşı ve mahalle bekçilerinin Jandarma Hizmetleri Sınıfına dahil edilmesi öngörülmektedir.

Madde ile ayrıca, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununda yapılan düzenleme ile Emniyet veya Jandarma teşkilatlarında istihdam edilecek çarşı ve mahalle bekçilerinin özlük ve mali hakları açısından farklılık oluşmaması, aynı görev ve yetkileri haiz personel arasında yeknesaklık sağlanması öngörülmektedir.

MADDE 16- Madde ile, 14/7/1966 tarihli ve 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanununun yürürlükten kaldırılması ve 772 sayılı Kanuna mevzuatta yapılan atıfların bu Kanuna yapılmış sayılması amaçlanmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 1- Madde ile, bu Kanunla çıkarılması öngörülen yönetmeliklerin Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde çıkarılması ve bu yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar uygulamada aksaklık yaşanmaması amacıyla mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunması öngörülmektedir.

MADDE 17- Yürürlük maddesidir.

MADDE 18- Yürütme maddesidir.

ÇARŞI VE MAHALLE BEKÇİLERİ KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve İstihdam

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, çarşı ve mahalle bekçisi olarak istihdam edileceklerde aranan şartlara, çarşı ve mahalle bekçilerinin atama ve adaylık süreçlerine, görev ve yetkileri ile çalışma şekillerine ilişkin esasları düzenlemektir.

İstihdam

MADDE 2- (1) Genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olmak üzere, emniyet ve jandarma teşkilatları bünyesinde silahlı bir kolluk olarak çarşı ve mahalle bekçileri istihdam edilir.

(2) Emniyet ve jandarma teşkilatlarında istihdam edilen çarşı ve mahalle bekçilerinin amirleri meslek hiyerarşileri içinde tespit edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Adaylarda Aranacak Şartlar, Sınav, Atama ve Adaylık Süreci

Adaylarda aranacak şartlar ve sınav

MADDE 3- (1) Çarşı ve mahalle bekçisi olarak istihdam edileceklerde; 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlar ile İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenen eğitim, yaş, sağlık ve fiziki yeterlilik gibi özel şartlar aranır.

(2) Çarşı ve mahalle bekçisi olarak istihdam edilmek için İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara göre yapılacak giriş sınavında başarılı olmak şarttır.

Atama ve adaylık süreci

MADDE 4- (1) Sınavlarda başarılı olan, görevini yapmaya engel olabilecek bir hastalık veya engeli bulunmadığı sağlık kurulu raporu ile tespit edilmiş bulunanlar emniyet veya jandarma teşkilatlarına İçişleri Bakanının onayı ile aday memur olarak atanırlar.

(2) Çarşı ve mahalle bekçilerinin adaylık süresi bir yıldan az iki yıldan fazla olamaz. Adaylık süresi içerisinde verilen temel ve hazırlayıcı eğitimlerde başarılı olanların asaleten atamaları yapılır.

(3) Adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin, aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların memuriyetle ilişkileri İçişleri Bakanının onayı ile kesilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Görev ve Yetkiler

Halka yardım görevi

MADDE 5- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, görevli oldukları mülki sınırlar içerisinde halkın istirahat, sağlık ve selametini sağlamak bakımından;

a) Yolda hastalanan, kazaya uğrayan, düşüp kalan ve genel durumu itibarıyla yardıma muhtaç olanlara yardım etmek,

b) Yardıma ihtiyaç duyduğu değerlendirilen, şiddet mağduru veya şiddete ya da istismara uğrama riski taşıyan kadın ve çocukları, kimsesizleri, engellileri ve acizleri en yakın genel kolluk birimlerine teslim etmek,

c) Bir semt, yer, yol veya sokak sormak için başvurulara gerekli bilgiyi vermek,

ç) Doğum, ölüm, hastalık, kaza, yangın veya afet gibi önemli ve acele haller sebebiyle, yapılacak yardım isteklerinden gücü dahilinde olanları öncelikle yerine getirmek,

d) Büyük tehlike arz eden yangın ve su baskını gibi afetlerde mahalle sakinlerini derhal uyarmak,

e) Toplum sağlığını ve güvenliğini tehdit eden bir hayvana rastlanıldığında verebileceği zararları engellemek için kişileri alandan uzaklaştırmak, ilgili genel kolluk ve belediyeyi durumdan haberdar etmek,

ile görevli ve yetkilidir.

Önleyici ve koruyucu görev ve yetkiler

MADDE 6- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri;

a) Görev saatleri içinde görevlendirildikleri bölgede devriye hizmeti yürütmek,

b) Görev bölgeleri içinde bulunan konut, işyeri ve araçlar gibi malların korunmasında sahipleri tarafından noksan alınan tedbirleri tamamlattırmak,

c) Görev saatleri içerisinde vakıf oldukları şüpheli durum veya kişileri bağlı buldukları genel kolluk birimlerine bildirmek,

ç) Kamu düzenini bozacak mahiyetteki gösteri, yürüyüş ve karışıklıkların önlenmesi amacıyla genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar önleyici tedbirleri almak,

d) Görev bölgeleri içinde uyuşturucu madde imal edildiği, satıldığı veya kullanıldığından, kumar oynandığından ya da fuhuş yapıldığından şüphe edilen yerleri bağlı buldukları genel kolluk birimlerine bildirmek,

e) Kişilerin can, mal ve ırzına yönelik saldırı ve tehditleri önlemek ve genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar gerekli tedbirleri almak,

f) Mahalle sakinlerini etkileyen elektrik, su, doğalgaz, kanalizasyon gibi arızaları, bağlı bulunduğu genel kolluk birimleri ile ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek ve görevli ekipler gelinceye kadar gerekli önleyici tedbirleri almak,

g) Halkın sükun ve istirahatini bozanları ve başkalarını rahatsız edenleri engellemek,

ğ) Sokak, geçit ve meydanları tıkararak trafiğe mani olan taşıtları ve diğer engellerin kaldırılmasını sağlamak ve gerektiğinde bağlı bulunduğu genel kolluk birimlerine bildirmek,

h) Yangın, deprem, su baskını gibi afet ve tehlikelerde genel kolluğu bilgilendirmek ve görevli ekipler gelinceye kadar gerekli önleyici tedbirleri almak,

ile görevli ve yetkilidir.

Durdurma ve kimlik sorma

MADDE 7- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, görev bölgesi ve çalışma saatleri ile sınırlı olmak kaydıyla kişileri ve araçları;

a) Bir suç veya kabahatin işlenmesini önlemek,

b) Suç işlendikten sonra kaçan faillerin yakalanmasını sağlamak, işlenen suç veya kabahatlerin faillerinin kimliklerini tespit etmek,

c) Hakkında yakalama emri ya da zorla getirme kararı verilmiş olan kişileri tespit etmek,

ç) Kişilerin hayatı, vücut bütünlüğü veya malvarlığı bakımından ya da topluma yönelik mevcut veya muhtemel bir tehlikeyi önlemek,

amacıyla durdurabilir.

(2) Durdurma yetkisinin kullanılabilmesi için makul bir sebebin bulunması gerekir. Süreklilik arz edecek, fiili durum ve keyfilik oluşturacak şekilde durdurma işlemi yapılamaz.

(3) Çarşı ve mahalle bekçisi, görevini yerine getirirken kendisinin çarşı ve mahalle bekçisi olduğunu belirleyen belgeyi gösterdikten sonra, durdurduğu kişiye durdurma sebebini bildirir ve durdurma sebebine ilişkin sorular sorabilir, kimliğini veya bulundurulması gerekli diğer belgelerin ibraz edilmesini isteyebilir. Bu kişilere kimliğini ispatlama hususunda gerekli kolaylık gösterilir. Belgesinin bulunmaması, açıklamada bulunmaktan kaçınması veya gerçeğe aykırı beyanda bulunması dolayısıyla ya da sair surette kimliği belirlenemeyen kişi tutularak durumdan derhal genel kolluk görevlileri haberdar edilir.

(4) Durdurma süresi, durdurma sebebine esas teşkil eden işlemin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan makul süreden fazla olamaz.

(5) Durdurma sebebini ortadan kalkması halinde kişilerin ve araçların ayrılmalarına izin verilir.

(6) Çarşı ve mahalle bekçisi, durdurduğu kişi üzerinde veya aracında silah veya tehlike oluşturan diğer bir eşyanın bulunduğu hususunda yeterli şüphenin varlığı halinde, kendisine veya başkalarına zarar verilmesini önlemek amacıyla yönelik el ile dıştan kontrol dahil gerekli tedbirleri alabilir. Bu amaçla kişinin üzerindeki elbisenin çıkarılması veya aracın, dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin açılması istenemez.

Adli görev ve yetkiler

MADDE 8- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, suç işlenirken veya işlendikten sonra, henüz izleri meydanda iken;

a) Şüphelileri yakalamak,

b) Yakaladıkları şüphelilerin kendilerine veya başkalarına zarar vermelerini engelleyici tedbirleri almak,

c) Suç delillerinin kaybolmaması veya bozulmaması için gerekli muhafaza tedbirlerini almak,

ç) Varsa olayın tanıklarının kimlik ve adres bilgilerini tespit ederek genel kolluk birimlerine bildirmek,

ile görevli ve yetkilidir.

(2) Haklarında tutuklama veya yakalama kararı çıkarılmış kimseleri gördükleri takdirde yakalamak ve bağlı bulunduğu genel kolluk kuvvetlerine teslim etmek ile görevli ve yetkilidir.

Zor ve silah kullanma yetkisi

MADDE 9- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 16 ncı maddesinde belirtilen zor ve silah kullanma yetkisini haizdir.

Genel kolluk kuvvetlerine yardım görevi

MADDE 10- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri mevzuatla genel kolluk kuvvetlerine tevdi edilen görevlerde genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olurlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Başka görevde çalıştırma yasağı

MADDE 11- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri kolluk hizmet ve görevleri dışında her ne suretle olursa olsun çalıştırılmazlar.

Çalışma saatleri

MADDE 12- (1) Çarşı ve mahalle bekçilerinin haftalık çalışma süresi kırk saattir. Emniyet ve asayişin gerektirdiği durumlarda haftada bir gün istirahat verilmek kaydıyla bu süre artırılabilir.

(2) Günlük çalışma saatleri esas olarak güneşin batışı saatinden doğuşu saatine kadar olan zaman dilimini kapsayacak şekilde düzenlenir.

(3) Çarşı ve mahalle bekçileri güvenlik veya kamu düzeni ile görevi etkileyen zorunluluk halleri haricinde birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen çalışma süresi ve saatleri dışında çalıştırılmaz. Güvenlik veya kamu düzeni ile görevi etkileyen zorunluluk hallerine ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Disiplin, ödül ve performans değerlendirme

MADDE 13- (1) Çarşı ve mahalle bekçilerinin disiplin, ödüllendirme ve performans değerlendirme işlemlerinde istihdam edildikleri genel kolluk kuvvetine göre emniyet ya da jandarma hizmetleri sınıfı mensuplarına uygulanan hükümler uygulanır.

Yönetmelik

MADDE 14- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmeliklerle belirlenir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 15- (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin "VIII - JANDARMA HİZMETLERİ SINIFI" başlıklı bendinde yer alan "ve uzman jandarmaları" ibaresi ", uzman jandarma ile çarşı ve mahalle bekçilerini" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 13 üncü maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Jandarma Hizmetleri Sınıfında yer alan çarşı ve mahalle bekçileri hakkında, Emniyet Hizmetleri Sınıfında yer alan emsali çarşı ve mahalle bekçilerinin mali ve sosyal hakları aynı usul ve esaslar çerçevesinde uygulanır. Bunlar hakkında birinci fıkranın ikinci cümlesi uygulanmaz."

Yürürlükten kaldırılan Kanun ve atıflar

MADDE 16- (1) 14/7/1966 tarihli ve 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Mevzuatta 772 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunla çıkarılması öngörülen yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde çıkarılır.

(2) Bu Kanuna göre düzenlenecek yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar, mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

MADDE 17- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.